

I ako nije pravno odlučno za rješenje ovoga spora, ipak se ističe, kad bi bio tužitelj kao vozar u tovarni list unio zahtjev za dangubninu, i da je tuženi nakon toga robu primio, a tuženi bi osporavao pravo na naplatu dangubnine, da bi tužitelj morao dokazati da je taj unos opravdan. To u ovom slučaju nije učinjeno.

F.G.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.VI-Sl-247/73-2
od 23.V 1973.

Vijeće: Gavro Badovinac, dr Ernest Vajić, prof.dr Branko Jakaša

Prijevoz stvari morem - Sklapanje ugovora o prijevozu putem agenta - Nadležnost suda - Sporedni umješac - Ukoliko ugovor o prijevozu potpiše samo jedna osoba kao agent, sud mora ispitati da li je ta osoba bila ovlaštena da potpiše ugovor u ime tuženika kao naručitelja prijevoza - Izvoznik može zaključiti ugovor o prijevozu u vlastito ime i u ime svoga komitenta - krajnjeg korisnika - Za pomorske sporove kod kojih je tuženik sa sjedištem na području SR Srbije mjesno je nadležan Okružni privredni sud u Rijeci u okviru svoje stvarne nadležnosti - Postoji bitna povreda postupka ako prvostepeni sud na zahtjev jedne od stranaka nije pozvao u spor sporednog umješaca

Tužitelj je brodar. Tuži topioničarsko poduzeće kao naručitelja prijevoza za isplatu naknade za prekostojnice u luci iskrcaja.

Tuženik se protivi tužbenom zahtjevu ističući prigovor pomanjkanja pasivne legitimacije. Tvrdi da s tužiteljem nije zaključio ugovor od 10.XII 1970, jer u tome ugovoru nigdje nema potpisa tuženog, ističe da je bio u obligacionom odnosu sa svojim izvoznikom, a nipošto ne sa tužiteljem. Predložio je da sud kao sporednog umješaca na strani tuženoga obavijesti o sporu treću osobu njegovog izvoznika.

Pravomoćnim rješenjem Okružnog privrednog suda Rijeka broj P-594/72 od 22.IX 1972. (list spisa 23) odbijen je tuženikov prigovor mjesne nenadležnosti pozivom na propis čl.455/2 ZPP-a i Rješenje o nadležnosti privrednih

sudova za pomorske sporove (Sl.list 16/62), jer se radi o pomorskom sporu između parničnih stranaka koje imaju sjedište na području SR Srbije i SR Crne Gore, pa prema tome da nije mjesno nadležan Okružni privredni sud u Zaječaru kao sud opće mjesne nadležnosti.

Prvostepeni sud je izveo dokaze ponudjene od stranaka.

Pobijanom presudom usvojen je tužbeni zahtjev u cijelosti. Prvostepeni sud smatra da iz ugovora od 10.XII 1970. proizlazi da je tuženik zaključio s tužiteljem sporazum o "najmu motordnog broda Kordun" (pravilno brodarski ugovor na putovanje) radi prijevoza rudače iz Galate u luku Nea Karvali, Kavala, pa da stoga nije točna tvrdnja tuženoga da mu nedostaje pasivna legitimacija. Dosljedno tome da je tuženik dužan platiti tužitelju zaračunate prekostojnice.

Žalbom tuženik pobija navedenu presudu u cijelosti zbog svojih žalbenih razloga iz čl.342 ZPP-a i predlaže da se ona preinači, ili podredno da se ukine. Bitnu povredu odredaba parničnog postupka vidi u tome što prvostepeni sud nije dostavio obavijest o sporu njegovom izvozniku u smislu čl.200 ZPP-a. Nadalje smatra da je pobijana presuda netočno zaključila da je tuženik zaključio s tužiteljem ugovor od 10.XII 1970. Konačno, tuženik u svojoj žalbi samo napominje da je u ovom sporu odlučivao mjesno nenadležan sud.

Drugostepeni sud je ukinuo presudu prvostepenog suda i stvar vratio na ponovno raspravljanje iz ovih razloga:

U pogledu primjedbe tuženoga iznesene u žalbi da je o sporu odlučivao mjesno nenadležan sud upućuje se na slijedeće. Okružni privredni sud u Rijeci je posebnim rješenjem od 22.IX 1972. broj P-594/72 odbio tuženikov prigovor mjesne nenadležnosti kao neosnovan. Tuženik protiv ovog rješenja u zakonskom roku nije podnio žalbu. Dosljedno tome ovo rješenje je postalo pravomoćno, pa se u pitanje mjesne nadležnosti sada više ne može ulaziti. Medjutim, sve i kad bi se moglo o tome pitanju raspravljati, valja istaći da je prvostepeni sud opravdano odbio tuženikov prigovor mjesne nenadležnosti i za to dao valjane razloge. Naime, u konkretnom slučaju radi se o pomorskom sporu, a tužena stranka ima sjedište svoga poduzeća u SR Srbiji, dakle na teritoriju za koji je posebnom normom Rješenjem o nadležnosti privrednih sudova za pomorske sporove (Sl.list 16/62) određena mjesna nadležnost Okružnog privrednog suda u Rijeci. Kraj iznesene ova primjedba žaliočeva pokazala se irelevantnom.

Bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.343, st.1. u vezi s čl.200 ZPP-a učinio je prvostepeni sud time što nije obavijestio o sporu tuženikovog izvoznika radi eventualnog miješanja u parnicu na strani tuženoga. U spisu naime nema dokaza o tome da je spomenuta obavijest dostavljena tome poduzeću, jer nedostaje povratnica. Već zbog ovog razloga valjalo je pobijanu presudu ukinuti.

U nastavnom postupku bit će potrebno da prvostepeni sud obavijesti o sporu spomenutog izvoznika i dostavi mu podnesak tuženikov od 9.VI 1972. s priložima uz nalog da se očituje da li se miješa u spor ili ne.

Nadalje pobijana presuda donesena je i uz žalbeni razlog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, tj. preuranjeno (čl.342, st.1, toč.2 ZPP-a). Ovo stoga što nije razjašnjeno da li se tuženik s tužiteljem nalazi u pravnom odnosu. Naime, ugovor od 10.XII 1970. potpisan je samo od Jadranske pomorske agencije Beograd, za koju tuženik tvrdi da je tužiteljev agent, pa se pojavljuje ozbiljna sumnja da li je tuženik uopće ugovorna stranka. Osim toga i zaduženje za prekostojnice od 16.III 1971. ispostavljeno je na izvoznika, a ne na tuženika.

Stoga će biti potrebno da prvostepeni sud ustanovi da li je tuženik u obligacionom odnosu s tužiteljem, tj. na pouzdan način utvrdi da li je brodarski ugovor s tužiteljem (brodarom) zaključio tuženik kao naručilac ili ne. Ako je sporni brodarski ugovor s brodarom zaključio izvoznik, treba ustanoviti da li ga je zaključio u svoje ime ili kao tuženikov agent. Naime, tuženikov izvoznik robe može u izvršenju komisionog naloga zaključivati transportne ugovore bilo u vlastito ime (tj. kao komisionar) bilo u nalogodavčevo ime (tj. kao agent).

Ukoliko bi se ustanovilo da je tuženik korisnik iz ugovora o prijevozu od 10.XII 1970, tj. da ga taj ugovor obavezuje, iz sadržaja toga ugovora bi prema nalazu ovoga drugostepenog suda - bez prejudica - proizlazilo da se na sporni odnos između parničnih stranaka u smislu propisa Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova ima primijeniti jugoslavensko pravo; a iz toč.27. toga ugovora proizlazi da bi tuženik tužitelju za sporne prekostojnice odgovarao tek supsidijarno, tj. ukoliko se tužitelj prethodno ne bi mogao namiriti od primaoca. Dosljedno tome dok tužitelj ovo ne dokaže, tužbeno traženje od tuženika bilo bi preuranjeno.

V.V.